

INCEPTIS ADSIS SACRIS HONORABILE
NUMEN!

De

TUTISSIMO ADMINISTRAN-
DARUM RERUM VINCULO,

Seto

TACITURNI-
TATE,

DISQUISITIO PHILOSOPHICA,

Quam

Consensu Ampliff: ad Auram Academiz
FACULT. PHILOSOPHICÆ,

PRÆSIDENTE,

Celeberrimo Viro,

DN. JOHAN: Weunster/

Phil. Pract. & Hist. Prof. Ordin.

Doctis examinandam sistit,

ISAACUS SIPONIUS,

Helsingf. Nylandus,

In Acroat. Max. ad diem 16 Maji, 1702.

Exc. Jo. Wal.

Admod. Reverendo nec non Amplissimo,

DN. M. ARVIDO ALOPÆO,
Borgoënsium Pastori meritissimo,
& adjacentis districtus Præposito
gravissimo, Patrono meo propensis-
simo.

Admodum Reverendo, Clarissimoque

DN. PETRO SERLACHIO,
Pastori in Verno dignissimo, Præpo-
sito districtus adjacentis adcuratissi-
mo, Evergetæ jugiter colendo.

Plurimum Reverendo atq; Clarissimo,

DN. NICOLAO BURTZ,
Sacellano ante hac dictæ Civit. Hel-
singf. Vigilantissimo, jam vero Pastori
in Sismåsi optimè merito, ut Præce-
qvondam fidelissimo, ita nunc Pro-
motori ac Evergetæ honoratissimo.

FELICIA

Admod. Reverendo & Praclarissimo.

DN. M. ANDREÆ IGNATIO,
Pastori Civitatis Helsingf. Parœcia-
rumque adjacentium Præposito lon-
gè meritissimo, Promotori ac bene-
factori benignissimo.

Plurimum Reverendo nec non Clarissimo

DN. CHRIST. WJUNBLAD /
Pastori Ecclesiæ Sijfaniensis
Arcisque Wiburg. fidelissimo, Bene-
factori multis nominibus ætatem su-
spiciendo.

Pl. Reverendo & Clarissimo,

DN. NICOLAO GESTRINIO,
Pastori in Euhmois egregiè merito,
Consanguineo svavissimo, quovis
officii cultu semper prosequendo.

QUÆVIS!

Ecce & vestra audent tetigisse palatia
Musa

Musa mea hæc nullo culta lepore li-
cet.

Quandoquidem in Musas semper favor
extitit ingens

Vester, & hinc certus accidet iste
mihi.

Quæ, mea Vena, precor jam dat, Magni
Favitores,

Munera, sincerâ sumite mente ea-
dem.

Laudibus extollet Vos mecum docta
caterva,

Famaque post funus vestra peren-
nis erit.

Admod. Rever. Plur. Rever.

nec non

Clariss. Viris Dominisque

*devotus eliens cultorque
observantissimus*

ISAAC SIPONIUS.

Ad LECTOREM æquum & benevolu[m].!

*D*eplorenda jam est, (proh dolor!) hac in extremâ mundi face, ingenii humani prauitas, quod DEO, bonorum omnium largitori benignissimo, cuius sanctissimi Nominis gloriam atque laudem buccâ canora indesinentèr decantare deberet, vice nunc versâ, eidem in contumeliam, mortatibus in mutuam perniciem, mala gratia cedat. Nam ut taceam, recte rationis abusum, in diuinis & celestibus, non minus quam humanis ac terrenis, passim obuium, absque laterna Diogenis, ejusmodi perfrictæ frontis cerebella reperiri liceat, quæ

A

aut

aut suos errores ingeniosè defendunt, aut mendacia excusant, aut dolos fraudesqve impostura rationis ductu excogitant, Vel etiam nonnunquam, venenatis, bonorum conamina, aculeis, pungere solent. Quanta sint orationis aelinguae in hoc abusu incommoda, cuilibet sano est in aprico. Fluctus autem, quos immoderata portendit lingua mortiferos, compositurus, legem ipsi praescribendo, cum Marone fateri necessum habet: hoc opus, hic labor est. Quod negotium, ut ut arduum, humerisque minus valentium saxo Sisyphi longè gravius, honestatem rei difficultati praefereudo, solo sapiendi discendiqve studio subire tentavi. Quò enim praestantior virtus, eò rarior ac amabilior. Hoc certè dignissimum, inter tot alia argumenta mihi oblata, in quo mens literis devota se excerceret, elegi. Fave igitur, Benigne Lector, captis; Et si ad tui exquisiti gustus palatum omnia non attigerimus, partim temporis summae angustia, partim tenuitati ingeni, materiaeque difficultati imputans, lapsantem, ubi haec humana lingua, crenaque titubaverint, sincerè subledando erige. Interim Vale!

* * *

C A P. I.

TACITURNITATIS *existentiam adstruit, nec non ipsius vocis ὀνοματολογίαν declarat.*

§. I.

Existentiam præstantissimæ hujus virtutis inficiaturi, cujus sine vinculo societas ulla, nec conjungi neq; conservari, multò minus aliqua respub. vix firmo stare potest talo, juxta illud Poëtæ:

(a) *Quâ sine non tellus pacem non æquora norunt,
Justitiæ consors tacitumque in pectore Numen.*

Tantû abest, ut nō modo non luculentissimis scripturæ S. pandectis, (quib⁹ atheisticum est refragari) Verû & exemplis, tam Sacris, quam profanis, in ipso progressu enumerandis, tramiti rectæ rationis legiqve nobiscum natæ, ex amussi terga vertere videantur; Cum hæc non minus

A 2

ac

(a) *Silius lib. 2. belli pun. c. 2.*

ac cæteræ virtutes, circa mediocritatem eximiã inter excessum scilicet atq; defectum, sit occupata. Mediocritatis a. natura, ceu Ampl. Dn. Hieronymus Prætorius asserit, (β) non nudam solum extremorum negationem infert, sed simul positionem involvit & rem, quæ ab extremis distat: addendo mox ibidem rationem, cur hæc ita sese habeat? Quia nim. nisi hoc, inquit, concedatur, sequeretur virtutem esse meram relationem, quod falsissimum. Contrarias licet hac in re statuminanda, nobis habeamus plurimorum minus ἀκριβῶς Philosophantium phalanges, ipsum quoque Aristotelem, quibus tamen nihil movebimur, quin potius quædam ad huc ingenio postérité scrutinio reservata esse existimemus. Cujus de existentia ex recensitis intraque recensendis certiores facti, pro uberiori mentis declaratione instituenda, in ipso limine, ad naturam seu indolem ipsius, imprimis quæ vocis ὀνομαζολογία concernunt, dein

(β) Theatro suo Ethic. atq; Polit. sect. 1. de Virt. mor. causa p. 43.

dein ipsam *πραγμαζλογία* spectantia,
 auxiliante Supremo Numine, brevitatem
 quã par est, accingemur.

§. II.

Priusquam verò, vastissimo dissertatio-
 nis nostræ pelago, sese cymbula confi-
 dere audeat, ratio requirit instituti, pa-
 los robustosque limites, ultra quos ne
 divagari licebit, materiæ circumstamus.
 Methodum igitur in foro Philosophico
 receptam ritè observantes, si in fronti-
 spicio statim ad ipsam *Etymologiam* pau-
 cissimis descendimus, laterem speramus
 nos fore minimè lavaturos. Quod autem
 natales debeat tuas verbo, Romanæ Civi-
 tatis jure donato, scil. *Tacere*, cuiuslibet est
 in confesso. Appellatur hæc virtus Græ-
 cis *συγή* vel *σιωπή*; Latinis *Taciturnitas*
ac silentium. Apud veteres litera S. in-
 nuebat silentium & inscribi cænaculis so-
 lebat, ut hospites ac peregrinos ad silen-
 tii fidem hortaretur. Huic nequaquam
 remur esse contrarium, cum tacitur-
 nitatem imponentes lingua sonum ac fi-
 bi-

bilum ejusmodi efformamus, fit, qualem;
 apud Terentiū, formulā deprehendimus.
 (γ) Item Græcis τὸ σιξέειν, sibilare significat,
 hinc cū aliquid fileri volumus, sibilamus.

§. III.

Levi sic digito enucleatam *Taciturni-*
tatis etymologiam, immediatè subsequitur
 porrò ejusdem *Homonymia* pervolvenda;
 quam paulò accuratius si intueamur, in
 primâ fronte illicò gemina ipsius (δ) jux-
 ta celeberr. Dn. Rudrauff. acceptio nobis
 occurrit: Ubi accipitur 1. vel *speciatim*,
 five in rigore, pro sola arcanorum reticen-
 tiâ; Vel 2. *Generatim*, pro moderamine lin-
 guæ, ne scil. loquatur cum silendum sit. Quæ
 de heic loci. Quæ ex sequentibus pluri-
 bus inclarescet.

§. IV.

Comitem semet *Homonymie*, juxta Lo-
 gicos, in definitionis nominalis conside-
 ratione, præbet *Synonymia*. Dicitur au-
 tem *Taciturnitas* Val. Maximo (ε) I. *Opti-*
imum ac tutissimum administrandarum rerum

vin-

(γ) *Phorm. Act V. sc. 1.* (δ) *Instit. moral. part. III.*
Cap. VII. de Tacit. p. 237. (ε) *lib. 2. Cap. 2. §. 1.*

vinculum: Idque non sine causa prægnan-
 ti; etiam gravioris ponderis ergo irre-
 futabilibus è S. S. visceribus collectis ar-
 gumentis tale nectimus ratiocinium, &
 quidem illatione ipsius Oppositi: Si gar-
 rulus penuriam ac egestatem infert,
 Virtutum ac bonorum omnium, sequi-
 tur quod Taciturnitas è diametro sit
 fons & scaturigo omnium Virtutum,
 bonorumque exinde dimanantium. At
 ver. prius E. & post. In corroboratio-
 nem Majoris atque Minoris adfert ipse
 sp. Sanctus hæc verba: (ζ) Qui custodit
 os suum, custodit animam suam: Qui a-
 inconsideratus est ad loquendum, sen-
 tient mala. Ut & (η) Qui vult vitam,
 diligere & videre dies bonos, coerce-
 at linguam suam à malo & labia sua, ne
 loquantur dolum. Ad disquisitionis lan-
 cem ac rectæ rationis stateram jam exi-
 ge, quæsumus, illa allata, & in densa adeo
 ignorantia caligine intellectus tuus fue-
 rit circumfusus, nostræ partis eris Pa-
 tronus. Illam itaque jure æquissimo op-
 ti-

(ζ) Prov. 13. (η) 1. Pet. 3. v. 10.

timum ac tutissimum administrandarum
 rerum vinculum posse nuncupari quis
 ambiget? Proporrò quod etiam in pri-
 mordio nostræ dissertatiunculæ stabi-
 litum fuit, nullam nim: societatem, nul-
 lamque rempub. consistere, nec conser-
 vari posse, absque arctiori hujus vin-
 culo, tam ex iis, quæ modò citavimus,
 quam ulterius, ex intrà dicendis, pro-
 batum ibimus. Multa prætereà alia so-
 cietatis humanæ dari vincula haud re-
 fragamur, ea tamen hoc non excludere,
 ac ne vix quidem huic anteferri pote-
 runt. Hoc enim, ipsã prope hominis essen-
 tiam ingreditur; Hoc alma studiorum
 nostrorum genitrix; (θ) Hoc verum se-
 cretumque *μυστήριον*. Hac bonitatis Divi-
 næ dote qui careret omnium miserrim-
 us esset. Intrepidè igitur, non minus
 quàm vere, cum Comico quodam anti-
 quo dicitur. *ἄδεν σιωπῆς ἐστὶ χρησιμώ-
 τερον*; *Nihil est utilius silentio*, adeo ut ean-
 dem Virtutum basin ac fundamentum,
 cum B. Ambrosio vocemus. Sic enim
 ait

(θ) *Plin. lib. 1. Epist. 9.*

ait, *silendi patientia, opportunitas loquendi & contemptus divitiarum, maxima sunt virtutum fundamenta.* 2. Ab aliis appellatur *lingvæ moderamen*, cujus quoque præstantiam Poëta vetus, his versibus nobis commendat: (1).

*Imprimis studeas moderamina ponere lingvæ,
Et cave quid dicas, semperque libentius audi.*

Rosam 3. apud Gentes pristini ævi sub nomine silentii venisse, legimus. Unde proverbium tale: Hoc sub rosa dictum est. Cujus negotii consuetudinem sequentes versiculi indicant: (2)

*Est rosa flos Veneris, cujus quo furta laterent
Harpocrati matri, dona dicavit amor,
Inde rosam mensis hospes suspendit amicis,
Convivæ ut sub ea dicta latenda sciant.*

Præter alia per plurima ipsius encomia, vocabulaque ἱεροδυναμῆντα, tam in sacris, quam profanis passim offendunt, quæ jam, ne tædium ac nauseam legentium animis creemus, haut inconsultò omittimus.

B

CAP.

(1) Paling. pag. 95. (2) Lemnius Cap. 4. 4. de plantis Biblicis.

CAP. II.

§. I.

Præmissâ jam plenioris evidentiaæ ergo definitione nominali, nobis *directe* incumbit summo studio, pauca ad disputationis seriem pertexenda, de definitione πραγμάτων seu reali, in lucem proferre, præcepti Ciceronis haud immemores: *Omnia que à ratione suscipiuntur de aliqua re institutio, debeat a definitione proficisci, ut intelligatur, quid sit id, de quo disputatur.* De Taciturnitatis *Generatina* sumptæ, quam hic indigitamus *definitione quidditativa*, sepositis variis varia sentientium sententiis, salvo tamen aliorum Judicio, hanc, Mauritanam naturam ipsius aperientem, tradimus definitionem. Taciturnitas est virtus mediocritatem servans in sermone tempestivè reticendo. Hanc definitionem, quæ Genus & differentiam autumamus esse accuratissimam.

§. II.

Prius quod concernit, *Virtutem* scilicet *Genus* esse ipsius proximum legitimumque, vel hinc dispalescit; Quia non solum habitus est subjectum ad bene operandum disponens, sed & in mediocritate constitutus, inter duo extrema excessum vid. & defectum, ne per excessum Proximus lædatur, tempus inaniter conteratur, alius in loquendo impediatur, & quæ sunt damna garrulitatis alia. Per defectum autem salus proximi negligatur, ipse nec juvetur, nec oblectetur &c. Verba sunt prænom. Magnif. D. Rudrauffii loco supra citato. Virtutem sanè non modo utilissimam, sed & summè necessariam illam appellari, non solum Ethicorum, verum & Philosophorum ac Poetarum suffragia convincunt. Hinc Ovidius: (λ) *Eximia est virtus præstare silentia rebus.* Nota pariter est sententia Horatii: (μ) *Ordinis hæc virtus erit & Venus (aut ego fallor) Ut jam nunc dicat jam nunc debentia dici Pleraque differat & præsens in tempus omittat.*

esse

(λ) lib. 2. de art. pag. 168. (μ) lib. ad Pisones de arte Poët.

Esse præterea *distinctam*, ab aliis virtutibus, ex *objecto ipsius speciali*, quod habet *distinctum*, cernere lubet, siquidem præcisè versatur circa sermonem intra mediocritatis seu rectæ rationis limites coercendum. Quæ magnam utut foveat convenientiam cum comitate, interim tamen nudam propter Objecti communis identitatem, & aliqualem cognationem identificari statim, nec possunt, nec debent; Quandoquidē inter ipsas diversa reperitur *ratio formalis*, & ea ipsa est, quæ sola tam disciplinis aliis, quam etiam ipsis virtutibus, licet *ἀναλόγως*, certum specificat objectum, ultra quod divagari *ἀδύνατον*; Hinc *formale Comitatus* præprimis consistit in hoc, quod scil. *observet civilitatem in sermone faciendo, Taciturnitatis, autem, in sermone pulchrè ac tempestivè reticendo*. Unde prædictis suffulti rationum fulcris, illam, à cæteris virtutibus esse separatam ac distinctam, licet etiam aliqualem cum Veritate habeat congruentiam, jure meritoque statuimus.

§. III.

Posterius, *differentiam* nim. *Taciturnitatis*
specificam seu ipsius *formale*, verba in
 allata definitione exprimunt sequentia:
Mediocritatem servans in sermone tempestive
reticendo. Materia circa quam seu Objectum
ipsius considerationis est sermo tempestive
retinendus, vel reticendus. Dicimus tempe-
stive, nam officium *Taciturnitatis* non *precise*
 consistit in tacendo, quasi ejus esset sem-
 per tacere, cum non minus circa tacen-
 da, quam & loquenda errare contin-
 gat, uti postmodum audiemus; *Sed sem-*
per intendere debet reticentiam (Sicut & inde
 nomen sortita est) ita quidē, ut *tempestive*
 & *apte* linguam moderari queat, ne ultra
 limites honestatis & rectæ rationis ser-
 mo unquam transfiliat; Quocirca & pro-
 bē circumstantiæ ipsi sunt considerandæ,
 quamdiu lingua cohibenda sermoque
 reprimendus & quando. Quia prudentis
 est, non solum quid dicat, sed & op-
 portunitatem reliquarū circumstantia-
 rum exactē sibi explorata habere. Oc-

cu-

curat heic licet illud (v) *Quod nulli tacuisse nocet, nocet esse locutum, ἀπλῶς* verum, nec naturaliter, nec moraliter esse, minimè concedendum. Haut enim minus vituperatione dignum dicenda tacere, quam tacenda dicere arbitramur. Ast modus ac circumstantiæ si ritè perpenduntur, verè ac eleganter hæc Catonis de tali pronunciantur.

Proximus ille DEO, qui scit ratione tacere. Nam (ξ) mala aurea, ad edictum quod divinus Ecclesiastes profert, sunt in sculptura argentea, Verbum, in tempore suo.

§. IV.

Sedulum igitur Virtutis hujus studium, acie intellectus, sat intentâ, modum ipsasque circumstantias, ceu modò commemoravimus, circa sermonem, vel eloquendum, vel silendum respicere ac ponderare maximè decet. Quot autem & quasnam sibi habebit perspectas, prolixitatis evitandæ ergò, paucis exponamus. Respect⁹ itaq; ipsi erit, primo, ad Rem
si-

(v) e *Distichis Catonis* (ξ) *Prov. 21. v. 11.*

five *Causam*, ne vid. tacenda loquatur, di-
 cenda v. taceat. Res oportet loqui veras
 seriasque. Arcanum Regis occultare
 bonum est, opera a. Dei revelare, ac
 celebrare honorificum. Huc quadrat,
 quod Sacerdoti nec sit licitum secreta
 peccata, ipsi sub fide silentii commissa,
 detegere, cum hæc, velut coram DEO &
 non homine fiat, etiam omni honestati
 justitiæq; contrarietur, (quæ & hosti data
 fides servanda) sin alias pœnam velit e-
 vitare incendio dudum consecratam, ni-
 si id faciat ad præcavenda futura damna
 periculaque. Quod præceptum quoq;
 ad cæteros, tam superiores, quam infe-
 riores, semet extendere qvit, quando nim:
 quis suo cernit silentio salutem reipub.
 fluctuare, dignitatem primatum, proxi-
 mi atque amici vitam, famam & opes
 in discrimine esse constituta, simplici-
 ter non est ipsi tacendum, quin potius
 revelandum, quia Patriæ, magistratui
 & superioribus suis, semper plus quam
 fratri debet. Deindè *Personis* aptanda
 est sermocinatio. Non enim æquè
 tu.

rum est joculari cum superiore ac inferiore, cum æquali si fiat, non indecorum. Præsertim si juvenis, si fœmina, si idiota, maximè in iis commendatur silentium. Discipuli erga suos Præceptores, servi ancillæque erga Dominos suos Dominasque, nisi interrogatis, loquendi concedatur facultas, eidem sint legi obstricti. *Locum præterea probè adspiciet sive Publicum, sive privatum* Quia: (o)

Singula quæque locum teneant sortita decenter, inquit Poëta. Idcirco operæ pretium est, hoc studiosius ut pensitemus, quò nobis utilitatem importat majorem; Ipsa hac quoque tacendi virtute, interdum, fata minus felicia nostrumque dolorem, mitigare valemus. Namque (π) optimè *miserias ferunt & calamitates qui abscondunt.* vide Curt. *Temporis post hæc habenda est ratio.* (ε) loquitor quidem, si quid melius habes, quam quod taceatur, siquidem ordinem labiis ornare opus esse laudabile nosti: ubi verò silen-

(o) Hor. de arte pag. 791. (π) lib. 5. cap. 5.

(v) Greg. Nazianzenus

rium melius est sermone, ibi quietem diligere: decet enim quædam dicere, alia audire, nonnulla laudare, aliqua v. amarulenter rejicere; igitur non temerè, quicquid in buccam venerit, effutiendū, sed verba intra septum dentiū arcere debemus; id n. in rebus omnibus est primum, omnia suo tempore facere, ad monitum Salomonis. Verba insuper Ovidii huc collimare videntur, sic sonantia: (σ)

*Temporibus servire decet, qui tempora certis
Ponderibus pensavit, cum si bella vocabunt,
Miles erit, si pax, postea, toga gestiet armis,
Hunc fora pacatum bellantem castra videbunt.*

(τ) Nec nimis precipitate verba facienda, ita ut lingua mentem præcurrat sed præmeditate, ut sermo in pectore non in ore natus esse videatur. Uti egregie docet Ampl. D. Anton. Itteras. Nec Prolixè, ne Auditoribus tædiosus, versus nonnunquam memor Horatii:

*Quicquid præcipies esto brevis ut citò dicta
Percipiant animi dociles, teneantque fideles.*

(σ) lib. 2. de art. pag. 4. 15. (τ) Synopsis Phil. Mor. Cap. IX de tacit. pag. 260.

Cavendum, denique, quod ipsa turpitudine turpius esse videtur, ne sermones aliorum inchoatos obstrepando interrumpat; Quia ejusmodi farinae homunciones bilem aliis ita concitare queunt, ut malint, manus, quam verba, cum illis conferere. *Modus*, quem etiam modo dicta declarant, postremo attendendus est, ita ut *cum DEO*, præcipuè in tundendis precibus nostris opemque implorando, humilima mentis viriumque omnium veneratione devotissimâ; *Viris Publica autoritate fulgentibus*, verecundè & submisse; *equalibus atque amicis*, decenter & gratè; *inferioribus*, non amarulenter & acerbè, sed suaviter & moderatè; *Inimicis*, a. , circumspectè atque parcissimè, loquatur. Omissis Tautologiis ac battologiis, ad factam interrogationem reverenter & accommodatè respondendo.

§. V.

Hinc, quantum colligere possumus, purissimo tanquam à fonte tale emer-

mergit $\pi\acute{o}\sigma\iota\sigma\mu\alpha$ (v) *Non omne dicendum, licet verum, sed quod expedit.* Ratio est evidens, nam sæpè audimus & videmus multa, ut vera in publicum prolata, ingentibus malis occasionem præbere, adeò ut nunquam ea propalasse multò satius fuisset. Prudentia itaque opus. Ita ab hostibus captum, vera dicendo, Patriam proderet aut Magnatum consilia spargere, minimè convenit, sed potius probè occultare, id quod *Taciturnitatis* virtus postulat & ab aliis dicitur mendacium officiosum, ob quod laudem meretur JEHU, qui propter gloriam DEI omnes Baaliticos sacerdotes occisurus, ingentem religionis Baaliticæ zelum præ se tulit.

§. VI.

Quoniam itaque ex supra dictis luculenter evictum est, *Taciturnitatem optimum ac tutissimum administrandarum rerum Vinculum esse* (Φ) & negotiorum cujusmodicunque fortunatos exitus per-

(v) Hier. Præf. Theat. Ethico atque Polit. scilicet. XVII. de verac. pag. 109. (Φ) Plin. lib. 5. Epist. 36.

indè atqve *animum mirè ali silentio*, quod evagantes lingvas garrulitate compressa, validissimis retinaculis impedit, nonnulla de virtutis hujus celebritate auctoritateqve varias apud nationes monumenta, quibus pleni sunt libri, plena exemplorum vetustas, in publicum proferre decrevimus. E numero, arcana mira fide celantium, Romani palmam reportant, qui teste Val. Max. (*) tantâ Charitate patriæ omnes tenebantur, ut arcana consilia Patrum conscriptorum multis seculis nemo Senator enunciaverit. Apud Spartanos mos invaluit, à Lycurgo legislatore informatos, ut maximus natu foribus ad stans, silentium introëuntibus his verbis imponeret: *Διὰ τῶν ἔξω λόγος ἢ ἐκπορεύεται;* hoc est, per has non egredietur sermo, vid. nihil debuit propalari, quod in convivio liberius dictum erat. Undè jam hodiè in proverbium abit; *laconicè loqui.* Ægyptii sacrificantes Harpocrati (hunc ut silentii numen venerabantur, qui & Sigalion appel-

(*) lib. 2. c. 2.

pellatus) vociferabant : *Lingva fortuna,*
lingva demon. Multi præterea tanti
 fecere silentium, ut crudelissimis tor-
 mentis emori, quam commissa patefa-
 cere maluerint. Quid multis ? cum ta-
 lia, tam in sacra, quam historia profana
 ubique nobis obviam eant. Quæ, quan-
 tum ad ipsam Taciturnitatem, pro ra-
 tione temporis & sumptus, protulisse suf-
 ficiant.

CAP. III.

De extremis, utpotè Garrulitate &

Infantia.

Absolutis sic breviter, pro modulo
 ingenii & ratione propositi, ad *Ta-*
citurnitatis indolem ac naturam evolven-
 dam pertinentibus, tantò jam erimus
 breviores, quantò ex iis, quæ in supe-
 rioribus demonstravimus, extrema ipsi-
 us dispalescunt. Horum, proh dolor !
 dari *existentiam* adeò constat, ut dubitare
 de eadem sanioris mentis compos ne-
 queat. Hinc arbitratur fore operæ pre-

tium, si & illa, quæ ad ipsorum descriptionem Ονοματώδην spectant, paucis investigemus. *Garrulitatem* vel πολυφασίαν originem suam ducere à Verbo latinis consecrato, *Garrire*, quod avium est, satis constat. Sic (ψ) *lusciniæ in solitudine Africana canticum adolescentiæ garrunt.* Jam a. ad homines translata, idem significat ac nugis molestius obstrepere, inconsideratè loqui, sive quicquid in bucca nascitur effutire. Ita non semel absolute verbo garrire usus est Terentius. (ω) Vocabulum a. *Infantiæ*, etiam trivialitatis manifestum, descendit à præpositione In, & verbo defectivo *fari*, quod est *Vatum*. Sic (α) *fatur lacrymans.* Hinc *Infans* adject. indisertum designat. (β) *Fannii historia, nec nimis est Infans, neque perfecte diserta.* *Infantia* a. hic defectum Taciturnitatis nim. intempestivum silentium importat. Quantum ad vocis *Infantiæ* ambiguitatem seu Homonymiam,

(ψ) *Apul. lib. 3. Flor.* (ω) *Heaut. act. 3. sc. 3.* (α) *Virg. VI. Æn. pr.* (β) *Cic. de Clar. Orat. cap. XXVI.*

am, cum de *priori* apud Lexigographos nullam oriri controversiæ litem colligimus. Sumitur *Infantia* 1. pro *Imperitia* & *simplicitate*. Quæ quidem, ait Sveronius (γ) omitti jam *video* desidia quorundam & infantia; non enim fastidio putem. 2. Apud Ciceronem & *imperitia dicendi est*: de quibus impræsentiarum non est nobis sermo. Sed dicimus 3. *Infantiam*, hic denotare, cum quis præter modum & honestatem omnimodè tacet. Quæ fuere *Garrulitatis* & *Infantie* affinia, ratione *Etymi*, sequuntur ea, quæ rationi significati cognitionem quandam alunt cum ipsis. *Garrulitas*, nonnullis dicitur *loquacitas* seu *multiloquium*, item (δ) *paralysis* ac *tabes animi*, seu *sermonis incontinentia*; sic Seneca: (ϵ) *Quem non in se convertet & abducat infixum cogitationibus, illa neminem satiatura, garrulitas. Infantia a. σὺβουλον turpe ac intempestivum. silentium. Saccedit itaque ordine.*

CAP.

(γ) *De illust. Gram. cap. 9.* (δ) *Plutarchus pag. 190.* (ϵ) *Consol. ad Helvium de Marco pnero suo c. XVI.*

CAP. IV.

§. I.

Quod *Πεγαυμαλογία* seu ipsam *Defi-*
nitionem realem complectitur. de-
 finitur autem prius, quod scil. in excessu
Taciturnitatis peccat; ita, *Garrulitas* est
vitium, quo quis *tacenda temere ac turpiter*
diffundit. *Posterius*, defectum *Taciturni-*
nitatis importans, hac ratione: *Infantia* seu
intempestivum silentium est *vitium*, quo quis
segniter & pigre tacet, cum *decore ac honeste*
loqui deberet. In quâ *definitione* etiam duo
sele offerunt notanda, *Conceptus convenientie*
& disconvenientie. Ille *Generis*, Hic *differen-*
tia specificæ, nomine venit. *Illud* in *defi-*
nitione amborum est *vitium*. Quâ pri-
 us, sanè *garrulitas* *lingvæ vitium* est *mole-*
stissimum simul & nocentissimum. Nam
 præter id quod plurima, maximaque
 incommoda aliis portendant, hoc vitio
 pollentes, etiam sibi met ipsis pleraque
 accersunt exitia. Hæc optimè dicitur
 illud *Eupolidis* de ejusmodi *nugatori-*
 bus,

bus λαλεῖν ἀριςτος ἀδύνατος λέγειν, *latrare optimus; dicere ineptissimus.* Qui enim nequit linguam comprimere, stultum se prodit & similem cani, cujus femur iaculo transfixum. Ille currit, saltat, gyrat se, ululat, nec conqviescit, donec vel jaculum excidat, vel extrahatur. Sic homo garrulus conqviescere nequit, donec verbum conceptum effutiat (ζ) *sicut sagitta in femore Canis, sic verbum in ore stulti*, inquit Syracides. Undè haud immeritò Theologi multiloqvium & scurrilitatem perhibent esse gulæ filias. Sæpè stulti cum silent etiam sapientes habentur.

(η) *In loquacitate non deerit peccatum* ait Salomon. *Wer viel schwetzt der leugt viel!* apud Germanos fertur proverbium. Malum, profectò, hoc est terribissimum insignisque stulticia; nam non modò hominem spiritualibus divitiis denudat, sed & detrimentorum totmyriades secum adportat. Illa graviter proximum lædit, illa garrulum cunctis facit exosum: illa pænitentiam adfert, sed

(ζ) *Eccles. 19.* (η) *Prov. 10.*

seram, ni fallor, pænitenti; **Q**uam & Summus actionum humanarum Judex pœnis gravissimis punire sœvit. Hoc vitio laborantes, auditoribus etiam amicissimis fiunt molesti. Sed ut rem verbo complectar: *Garruli* omnes, cunctis molestiam pariunt, Auditorem sicubi quendam invenerint, ipsum statim loqvacitate sua futilissima mordent, urgent, conlectantur, aliis manus prehenlant, aliis vestes vellicant, per plurimos etiam venenatis suarum lingvarum aculeis dilacerant, adeò ut ipse satanas videatur linguam dirigere ipsorum, qui licet ipsum non cernant, tamen instar avis procul omni dubio insidet lingvæ & expectat, numquid inde decerpere valeat; veneno sic corrosorio infuso, **DEUS** immortalis! quam miserrimè conscientiam ipsorum, tanquam vermis, rodit, fauciaturque. Quos tandè deserit cum fauciatos & desperabundos videt, tandemque ipsos, nisi tam immane scelus seriis gemitibus ac deprecatione apud **DEUM**, hâc in vita deposuerint, ad tartara trudit.

dit. Porrò, in arcanis investigandis commissisque malè regendis, sunt solertissimi, ideoq; ad rem publicã administrandã ineptissimi, autore Curtio. Quod magnam rem non credant posse sustineri ab eo, cui tacere grave sit. imprimis ad hoc vitium sunt proclives, pueri, qui in scholis sudant, aniculæ ancillæ, aulici & qui sunt alii. *Formate* Ipsius facilè ex iis quæ dicta sunt, illustratur. Exempla vitii hujus desideraturus, adeat Plutarchum, Neandrum, Diog. Laërtium, Atheneum, Curtium & alios, quæ propter temporis angustiam hic præterimus.

§. II.

Ultimò ad ea, quæ *Infantiam seu intemperitium silentium* attingunt, propositum brevitatis studium nos invitat. *Visium* quoque esse hujus *Genus* legitimum, ansa dubitandi nulla subest; siquidem, tam circa tacenda, quam loqvenda, quod ex præcedentibus innotuit, erratur, dum scil. quis silentio intempestivo seu *æφωσία* obrutus præter modum ac honestatem

tem, omnimodè fileat. Quibus sub ver-
bis, differentiam definiti specificam
latere, nulli non est in propatulo.
Haud enim planè mutas agemus
personas, quibus lingua ad dicen-
dum divinitus est concessa. Qua pro-
pter rumpendum interdum lingvæ vin-
culum, quando nim. gloria DEI, salus
proximi & bona fama periclitantur,
Quando Patria in discrimen venit, quando
proximus ædificari & licitè juvari pot-
est, juxta monitum Excellentis. D. Rud-
rauffii, loco suprâ commemorato.

§. III.

Posset hic quis, *Coronidis* loco, quæstio-
nem movere talem: *An naturâ facilius
sit loqui, quam tacere?* Resp. quod loqui
sit facilius naturâ. Sed quærat adhuc:
*Annon natura voluerit tò tacere esse facili-
mum?* Cui refragari videtur sententiæ
illud D. Apostoli Jacobi dictum (9) *lin-
gvam autem nullus hominum domare potest us-
quæ malum incoercibile, plena veneno mor-
bifero.* Concedimus quidem, tacere esse

(9) Jac. 3. v. 8.

difficilimum, quia pronissima est natura ad loquendum turpia, præsertim plebejis atque indoctis, nullaque prudentiâ suffultis; Ast, è contra, iis facilimum quibus de meliori, ut ajunt, luto finxit præcordia Titan. Hinc ipse Pythagoras (1) Non omnibus idem temporis spatium tacendi præscripsit, sed cuius pro æstimato solertia caput; Sed ne propositæ brevitatis limites transgrediamur, svadente ipsa ratione, svadente pariter rerum domi angustia, ad illam dilatiorem reddendam, vela jam dissertatiunculæ nostræ contrahimus. Sic jecimus aleam, sic transivimus Rubiconem. Interim te, Lector centorque æqvissime, quæ maximâ cum festinatione chartis mandavimus, velis ea solito, quo es, candore, non tantum benignè excipere, verum & mitiorem in partem semper interpretari, enixè atque perofficiôsè rogamus! sit interea in secula nunquam terminanda.

Gloria magna Patri, compar tibi gloria Nate,
Flamine cum sancto, gloria magna DEO.

(1) *Aul. Gell. lib. 1. c. 9.*

In eruditam doctæque contextam
De Taciturnitate dissertationem
Juvenis,

Pereximii atque Doctissimi

DN. ISAACI SIPONII,

Amici Conlangvineique perdilecti,

GRATULATIO.

Dum satagis doctas Musarum scandere
fellas

Sipponi, Aonii portio rara chori.

Egregium Tacite specimen Tacite indolis edis,

Munitoque satis protegis ore locum.

Excipiunt Muse venientem carmine lato,

Associantque sibi speque fideque rata.

Sic curis requiem, virtus, pietasque rependunt,

Sic sanctè musas heic coluisse juvat.

I felix igitur, quò te tua fata secunda

Ducant, et donis utere quæso bonis.

I felix inquam, cedant felicia cæpta

Numinis in laudem & grande decus Patria!

Sic pereximio Dn. Respondenti, ut

Amico & Consanguineo suo di-

lectissimo, ita animitus cordi-

eitusque dovet

JOH: GESTRINIUS.

Ad Eruditum discursum

De Taciturnitate,

Juvenis

Politiori literaturâ, nec minus morum

integritate conspicuâ

DN. ISAACI SIPONII,

**non fucatâ fide & sinceritate ami-
ci conjunctissimi.**

S*candere Parnassî colles atque aspera
saxa,*

Herculis hic labor est, talia dura pati.

*Desectunt latè hinc, cupiunt qui curre-
re lavi*

Tramite ad Aonias; pol vigilare decet.

*Gloria decreta est illi, quem semita dura
Tendere non tardas propositum usque sco-
pum.*

Hoc dum pervolvô, Sipponi, respicis illa

Sed methodum pergis sistere jam tacitis.

*Carpitur hic simulac quæ garrula lingua per-
errat:*

Ingenium monstras sic permanande tuum.

Gra-

Gratulor ergo tibi; Tibi Cinget culta Mi-
nerva,

Laureolâ vittâ tempora honore novo.

Macte tuis studiis! fiant patriæ emolu-
mento,

Ceptis atque tuis mitia fata precor!!!

Animo quam eamœnâ prom-
ptior adjecit

CLAUD. Schultz!

Helsingf. Nyl.

